

V okviru projekta "Pravica do zdravja na krožniku"
Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije vabi
na strokovni posvet

OD KOD IZHAJAJO PREDNOSTI LOKALNE EKOLOŠKE HRANE ZA ZDRAVJE IN USPEŠEN RAZVOJ OTROK & PRISTOPI ZA VEČJO VKLJUČEVANJE NA JEDILNIKE V VRTCIH IN ŠOLAH

Prednosti (lokalne) ekološke hrane – Dobre prakse šol in vrtcev v Sloveniji in tujini –
Iskanje virov za odpravo ovir za več lokalne ekološke hrane za mlade

Kdaj: torek, 11.junij 2024 ob 9.uri
Kje: Ekonomska fakulteta, predavalnica P-128
(Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana)

Namen in vsebine posveta: Zdrava prehrana v vrtcih in šolah je zaradi socialnih razlik v družbi temeljna za zagotavljanje enakopravnih možnosti vseh otrok za kvaliteten telesni in duševni razvoj. Pri tem ima pomembno vlogo zahtevan delež ekoloških živil, ki pa jih javni zavodi v večini ne dosegajo. Na posvetu bodo predstavljeni znanstveni izsledki, ki kažejo na konkretne in velike prednosti uživanja ekoloških živil, predvsem za ranljive skupine. Prav tako bodo predstavljeni nekateri primeri dobrih praks v slovenskih in tujih šolah, ki skupaj oblikujejo celovite rešitve za širše doseganje več (lokalne) ekološke hrane na krožnike mladih. Na zaključni okrogli mizi bomo s strokovnjaki in političnimi odločevalci iskali rešitve za največje ovire pri tem, v prvi vrsti večja finančna sredstva za šolsko prehrano. Tudi v zavedanju, da taka prehrana mladih prinese njihovo dolgoročno višjo kvaliteto življenja in prihranke v zdravstvu.

Aktivnost je del projekta "Pravice do zdravja na krožniku", ki se izvaja v okviru programa Impact4Value, ki ga sofinancira Evropska unija

PROGRAM POSVETA

UVOD:

9.00 – 9.05: Pozdravni nagovor (Marija Marinček, predsednica Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije (ZDEKS));

9.05 – 9.15: Predstavitev programa posveta in projekta "Pravica do zdravja na krožniku" (Uroš Brankovič, koordinator projekta pri ZDEKS);

1.DEL:

EKOLOŠKA PREHRANA IN ZDRAVJE MLADIH

9.15 – 9.35: Pomen zdrave prehrane otrok in mladih za njihovo dolgoročno zdravje in razvoj. Pomen šolske prehrane. Stanje in aktualne aktivnosti na tem področju v Sloveniji (dr. Rok Poličnik, Nacionalni inštitut za javno zdravje);

9.35 – 11.00 Rezultati raziskav o koristih uživanja ekoloških živil za zdravje in vitalnost ljudi, s posebnim poudarkom na ranljivih ciljnih skupinah (dr. Machtdel Huber, Institute for Positive Health (Nizozemska) ter članica mednarodne raziskovalne mreže Kvaliteta hrane in zdravje).

11.00- 11.20: Odmor z okrepčilom

11.20 – 12.10: Dejavnikov ekološke pridelave za zdravje in odpornost organizmov ter kako vplivajo na naše zdravje (Claus Holler, dolgoletni sodelavec BIO AUSTRIA za področje prehrane -spletno predavanje);

12.10 – 12.30 Značilnosti pridelave hrane v Sloveniji, ki vplivajo na zdravje (npr. raven pesticidov v hrani) ter kako vpliva na nekatere vidike zdravja (predavatelj v potrjevanju);

2.DEL:

DOBRE PRAKSE PRISTOPOV ZA VEČ EKOLOŠKE HRANE V JAVNIH ZAVODIH

12.30 – 13.30: Primeri obstoječih dobrih praks v Sloveniji kot gradniki celovitega pristopa za vključevanje več lokalne ekološke hrane na jedilnike vrtcev in šol

- Občina Medvode, projekt "Lokalno je zdravo" za vključevanje več lokalnih (ekoloških) izdelkov na šolske jedilnike (Ana Petrovčič, Občina Medvode);
- Mestna občina Kranj in dinamični nabavni sistem (DNS) naročanja prehranskih artiklov za prehrano otrok v Kranjski vrtcih (Marjeta Podpečan, organizatorica zdravstveno higienskega režima v Kranjski vrtcih);
- Povezana organizacija nabave lokalne hrane na OŠ Vojnik, PŠ Frankolovo in OŠ Dobrna (Polona Bastič, organizatorica prehrane na omenjenih šolah);
- Prispevek izvajanja borz lokalnih živil v Občini Laško na povečanje sodelovanja med javnimi zavodi in lokalnimi ponudniki hrane v občini Laško (Jerica Laznik Mokotar, ravnateljica Vrtca Laško);

13.30 – 14.00: Organizacija nabav lokalne ekološke hrane ter prehranska pedagogika v vzgojno-izobraževalnih zavodih v mestu Beljak (Thomas Moser, Mesto Beljak/Villach).

3.DEL: OKROGLA MIZA

14.00 – 15.00: Okrogla miza: Kako in zakaj zagotoviti več lokalne ekološke šolske prehrane za enakE možnosti razvoja in uspeha v življenju:

- Predstavniki Strateškega sveta za prehrano (v potrjevanju);
- Polona Bastič (OŠ Vojnik);
- Tomaž Habjan (Ekokmetija Habjan)
- Predstavniki Ministrstvo za zdravje;
- Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano;
- Predstavniki Ministrstva za vzgojo in izobraževanje
- Predstavniki ZZVS in/ali Eko sklada

Moderator: Uroš Brankovič, ZDEKS

15.00 – 15.45: Zaključek posveta ter čas za neformalno druženje in izmenjavo mnenj ob okrepčilu z lokalnimi ekološkimi živili

PREVOD PREDAVANJ V ANGLEŠČINI: Pri predstavitvah tujih predavateljev bo zagotovljeno prevajanje v slovenščino

PRIJAVA IN VEČ INFORMACIJ: Udeležba na posvetu je **brezplačna**. Prijava je možna preko povezave: <https://forms.gle/MJ1HfqKRYxEgg3966>, za več informacij pa se lahko obrnete na Uroša Brankoviča, ubrankovic@gmail.com ali 040 303 752. Vsi udeleženci, ki bi želeli pridobiti **potrdilo o udeležbi**, se lahko zanj po posvetu obrnejo na zgornje kontaktne podatke.

O TUJIH PREDAVATELJIH:

Dr. Machteld Huber (Nizozemska) z inštituta Institute for Positive Health je bila sprva splošna zdravnica, ko pa je sama zbolela, je ugotovila, da lahko aktivno in pozitivno vpliva na svoje okrevanje in počutje. Odločila se je, da se bo kot raziskovalka na multidisciplinarnem inštitutu Louis Bolk Institute (LBI) osredotočila na „krepitev zdravja“. Tam je opazovala številne kmetijske raziskave, kar je vzbudilo njeno zanimanje za kakovost hrane in morebitne učinke ekološkega kmetijstva na zdravje. Sodelovala je v več različnih raziskovalnih projektih o možnih učinkih na zdravje in vodila doslej največjo študijo na živalih na to temo.

Claus Holler – Skozi poklicne aktivnosti, med drugim 16 let pri nacionalni organizaciji BIO AUSTRIA, je obravnaval prehranjevanje z raznolikih vidikov: iz znanstvenega vidika glede vpliva prehrane na zdravje ljudi in prebavne bolezni, s splošnega vidika varovanja okolja, z vidika ekološkega kmetovanja in njegovega vpliva na naše zdravje ter kot predavatelj o prehranski ekologiji za zdravnike že od leta 1992. Na to temo je pripravil številne objave v mednarodnih in domačih (avstrijskih) revijah, samostojnih knjigah in knjižnih poglavjih.

O projektu "Pravica do zdravja na krožniku": Namen projekta je spodbuditi več lokalnih ekoloških živil na jedilnikih vseh otrok oz. mladih v Sloveniji, v prvi vrsti na jedilnikih v vrtcih in šolah. Številne raziskave dokazujejo, da na kvaliteto celotnega življenja posameznika, doseganje uspešnosti v poklicnem in privatnem življenju ter pogostost težkih obolenj in dolžino življenja ključno vpliva kvalitetno, zdravo prehranjevanje v otroštvu. Vsaj minimalno enakovredne možnosti za vse otroke v Sloveniji za tako prehranjevanje naj bi pomagala dosežati Uredba o zelenem javnem naročanju. Ta določa, da je v prehrani, ki jo otrokom pripravljajo v javnih zavodih (npr. v šolah) obvezen vsaj 12% (od leta 2023) oz. 15% (od l. 2024) delež ekološko pridelanih živil, ki so praviloma prehransko najbolj kvalitetna in zdrava.

Ekološka živila so dražja, zato je ob različnih ekonomskih možnostih otrok glede prehranjevanja izven vrtca oz. šole še toliko bolj pomembno dosledno izvajanje Uredbe. Javni zavodi so pomembni tudi za enakovredne možnosti mladostnikov za vzgojo in izobraževanje o kvalitetni prehrani ter ekološki, lokalni pridelavi hrane.

Trenutno slabo izvajanje Uredbe je predvsem posledica nezadostnih sredstev za nabavo lokalnih ekoloških živil in zagotovitev dovolj osebja za organizacijo nabave ekološko pridelane hrane, premalo izobraževanja na to temo pa je posledica ne vključenost v redne vzgojno-izobraževalne programe.

V projektu želimo odpraviti te pomanjkljivosti z vplivanjem na spremembo ustrezne zakonodaje z različnimi zagovorniški aktivnosti (izobraževanje, povezovanje, ozaveščanje javnosti in odločevalcev..).

Projekt je del programa **Impact4values, ki se izvaja v okviru EU Programa državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV)**. Z njimi želi Evropska komisija zaščititi in spodbujati pravice in vrednote, kot so zapisane v Pogodbah EU in Listini o temeljnih pravicah. Program CERV s podporo nevladnim organizacijam krepi pravice in vrednote, skupne vsem državam članicam EU. Pravice in vrednote temeljijo na načelih pluralizma, nediskriminacije, strpnosti, pravičnosti, solidarnosti in enakosti spolov.